

zó kunnen samenvatten, dat alles uit, door en tot God is; zo ook de zonde, die, daar de mens geen zedelijke vrijheid heeft, hem geen schuld brengt, maar veeleer meewerkt in God's plan tot opvoeding van de mensheid. Hier nu valt Heystek in! Wanneer de mens op aarde, in zijn eerste leerschool, zijn bestemming niet heeft bereikt, dan blijft zijn geest aan de aarde gebonden en komt (deze re-incarnatie-idee is nieuw) vrijwillig ter verdere volmaking terug. Vandaar de belangstelling der latere Zwijndrechters voor het spiritisme, dat immers de prediking aan de geestenwereld mogelijk moet maken ⁵¹). Heysteks consequentie ziet deze opvoeding tot steeds hoger óók bij Jezus. 'Hoeveel eeuwen hebben er moeten voorbijgaan, eer die groote geest gevormd was voor zijn zending!' En, nog steeds consequent: 'Na Jezus is er weer een hogere verschijning geweest'.

De heer Schaddelee onthulde nu in zijn opstel, dat dit Bos was: deze herinnerde zich vóór achttien eeuwen in Palestina te hebben geleefd als Jezus, en hij, Bos, meende tevens, dat sommige van zijn negentiende-eeuwse vrienden ook destijds onder zijn discipelen waren geweest. In de woorden van Heystek: 'was de verschijning van de zoon van Maria – Jezus – enkel teleurstelling, nu een vinding – Bos ⁵²) –, zonder vader of moeder, – als Melchizedek, Hebr. 7, 3 –, zonder afkomst of familie'. En hij vervolgt: 'De hoekstenen, voor vijftig jaren door Stoffel Muller gelegd, zijn weer verhoogd en beschaafd door Bos'. En: 'Reeds is in de negentiende eeuw de voorloper van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde verschenen – de broederschap –; deze voorloper ligt heden nog gekruisd op de straten van de grote stad Sodom en Egypte, – de wereld – ⁵³), waar ook onze Heer gekruisd is – Bos –, welke zijnen wegbereider – Muller – spoedig is gevolgd, latende slechts een getuige achter – Heystek, à la Johannes? – in de diepste vernedering, veracht en verworpen evenals zijn meester' ⁵⁴). Het moet wel deze Bos zijn dus, die een request tot vrijstelling van dienstplicht ondertekent met 'De Messias in den Burgh Zion', Zwijndrecht 27 sept. 1835 ⁵⁵).

Belangstelling voor het spiritisme heeft ook Maria gehad. Wanneer de broederschap definitief uiteen is gegaan, leidt ze, met Zwijndrecht als vaste basis, een reizend leven, waarop Anagrapheus zinspeelt, als hij zegt, dat Maria een aanvang maakte met het apostel-